

Monumentnummer*: 522468

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 09 oktober 2001
Kadaster deel/nr 82696/87

Woonplaats* 's-Hertogenbosch
Gemeente* 's-Hertogenbosch
Provincie* Noord-Brabant

Locatiennaam 's-Hertogenbosch
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente* 's-Hertogenbosch
Sectie* G
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 5808

Omschrijving**

Inleiding.

Het THEATER met BOVENWONING, is gelegen aan de oostelijke zijde van de Hooge Steenweg in de binnenstad van 's-Hertogenbosch. Het van oorsprong middeleeuwse perceel strekt zich uit tot het achterliggende straatje "Achter de Tolbrug". Het theater werd in 1919 gebouwd en vertoont stijlelementen van Art Deco en de Amsterdamse School. Het ontwerp werd geleverd door de Haagse architect A.J. Hekker, wiens naam is uitgehakt aan de rechterzijde van de voorgevel. Na de Tweede Wereldoorlog werd het pand in gebruik genomen als bioscoop (bioscoop "Luxor"). Na de beëindiging van deze naoorlogse bioscoopfunctie is het gebouw herbestemd als winkel. Hierbij werd het trappenhuis op begane grond-niveau gesloopt. Van de voormalige toneeltoren in de achterbouw werd de bovenste verdieping gesloopt, waardoor de achterbouw werd verlaagd tot het niveau van de zaal. Het zadeldak hiervan werd tot aan de achtergevel doorgetrokken en twee insteekverdiepingen voor technische ruimten werden verwijderd. In 1991 is de voorgevel op de begane grond gerestaureerd: de in de naoorlogse periode verwijderde lantaarnarmaturen boven de pui werden opnieuw aangebracht.

Omschrijving.

Het theater is opgebouwd uit een vrij smalle voorbouw, waarin de vestibule en foyer van de bioscoop waren ondergebracht, met daarachter een breder bouwdeel, waarin zich de toneelzaal en de toneeltoren bevonden. Het theater telt drie bouwlagen. Onder de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

voorbouw waarschijnlijk nog (delen van) de kelder van een middeleeuws pand. De voorbouw wordt afgesloten door een plat dak. Hierachter volgen een tussenbouw met een lichtkap en een projectorroimte met plat dak, waarop nog resten van een dwarsgeplaatst zadeldak. De voormalige toneeltoren aan de achterzijde is voorzien van een zadeldak. De voorgevel is uitgevoerd in natuursteen (zandsteen en graniet), de achtergevel in baksteen.

De rijk uitgevoerde voorgevel heeft een open pui, waarin een tweetal ronde granieten kolommen. In de pui, boven de vensters en aan de bovenzijde van de gevel zijn geometrische sierranden in de natuursteen uitgehouwen. Boven de pui een licht risalerende, tweezijdig gesloten middenpartij. Hierin op de eerste verdieping brede vensters met vast kalf en schuifraam, op de tweede verdieping lagere, smallere vensters met schuiframen. Aan weerszijden van de middenrisaliet smalle vensters met schuiframen, ter hoogte van de eerste verdieping met vast kalf.

Op de tweede verdieping een tweetal smeedijzeren vlaggenstokhouders. Boven de pui op de begane grond twee smeedijzeren lantaarnarmaturen.

De achtergevel bestaat uit een in de naoorlogse periode verlaagde bakstenen topgevel. Op de begane grond twee (oorspronkelijk vier) achteringangen, voorzien van moderne deuren (oorspronkelijk dubbele deuren). In het midden twee drielichtvensters op de plaats van de voormalige deuren. Ter hoogte van het toneel een grote dubbele deur. Hierboven, t.p.v. de voormalige insteekverdieping boven het toneel een tweetal licht uitkragende, tweezijdig gesloten erkers, met hiertussen een klein balkon met smeedijzeren sierhek. Aan de beide uiteinden van de achtergevel twee smalle, verticale muurnissen, waarin smalle hoge vensters, voorzien van diagonale, ruitvormige raamroeden. In de verlaagde geveltop twee niet oorspronkelijke, smalle hoge éénruits vensters. Het inwendige van het voormalige theater is door de naoorlogse verbouwingen deels gewijzigd: de oorspronkelijke indeling van de voorbouw met hal, vestibule, kassaloket op de begane grond en foyer met buffet op de eerste verdieping is niet meer herkenbaar. Het trappenhuis in de hal is ter hoogte van de begane grond verwijderd. In de lichtkap zijn nog restanten van het trappenhuis op de verdieping en de oorspronkelijke toiletruimten aanwezig. Van de bovenwoning op de tweede verdieping is de oorspronkelijke dispositie nog grotendeels gehandhaafd. De voormalige theaterzaal wordt afgesloten door een gebogen stucgewelf, waarin gebogen neon-buizen, waarschijnlijk daterend uit de jaren vijftig van de 20ste eeuw. In de wanden van de zaal rondboognissen. In de voormalige zaal is het balkon nog aanwezig.

Ook de oorspronkelijke interieurafwerking is op diverse plaatsen nog aanwezig. Hiervan zijn onder meer van belang: panelen in de nog resterende trapbalustrades t.p.v. de eerste verdieping, tegellambris in de op het trappenhuis aansluitende gang en de toiletruimten op de eerste verdieping, in de bovenwoning houten lambriseringen, trap, geprofileerde deuroplijstingen, voorts de vensterbanken, schouw en het stucplafond in de woonkamer. In de voormalige zaal is het gebogen stucplafond met ronde ontluichtingskanalen nog aanwezig, rondboognissen in de zijwanden. Paneelbetimmeringen tegen de wanden van het balkon.

Waardering.

Het voormalige theater is van algemeen belang. Het theater heeft cultuurhistorische waarde als bijzondere uitdrukking van een sociaal-economische ontwikkeling: het theater vormt een goede illustratie van het toenemende belang van culturele voorzieningen in 's-Hertogenbosch als gevolg van de toegenomen welvaart in het begin van de 20ste eeuw. Voorts is het pand van belang als illustratie van de ontwikkeling van het bouwtype theater. Het voormalige theater is van belang vanwege de markante mengeling van Art Deco- en Amsterdamse School-elementen, vanwege de rijke detaillering in deze stijlen en vanwege het bijzondere materiaalgebruik, m.n. de rijke toepassing van natuursteen in de voorgevel en baksteen in siermetselverband in de achtergevel. Het theater bezit

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

ensemblewaarde vanwege het belang van dit beeldbepalende pand voor het aanzien van de binnenstad. Het theater is tot slot van belang vanwege typologische en functionele zeldzaamheid.

Hoofdcategorie

Cultuur, gezondheid en wetenschap

Subcategorie

Welzijn, kunst en cultuur

Functie

Theater